
Vold - et helseproblem

FRA FORENINGEN

AARSETH HP

I sin nyttårstale tok statsminister Thorbjørn Jagland til orde for en folkereisning mot vold. I dette nummeret av Tidsskriftet er det artikler som dokumenterer fysiske helseskader av vold. Volden som helseproblem går imidlertid langtvidere enn dette. Forebygging av vold blir derfor et sentralt anliggende for helsevesenet. I den folkereisning mot voldsom statsministeren ønsker, har derfor legene en sentral plass.

I mediene fokuseres det mye på den blodige gatevolden. Temmelig sikkert er dette bare toppen av et isfjell. Skolvold forebygges, må man arbeide langsiktig, og man må starte på bunnen, det vil si der hvor barn og unge lærer at konflikter skal løses med vold.

Vi har holdepunkter for å anta at noe av voldsspiralen har sin opprinnelse i familievold. Barn og unge som utsettes for vold i familien, har større risiko for selv å bli voldsutøver og for å bli voldsoffer senere i livet. Et viktig forebyggingsaspekt er derfor å gripe fatt i familievold i videste forstand. The World Medical Association (WMA) har medbakgrunn i denne erkjennelse vedtatt en resolusjon som oppfordrer de nasjonale legeforeningene til å engasjere seg i forebygging av familievold.

Et viktig element i dette arbeidet er å avdekke problemer innen familiene. Vi vet fra de senere år hvor vanskelig det har vært å avdekke selv grove former for barnemishandling. Det har også i vårt land blitt presentert arbeider som fokuserer på vold mot eldre. Slike undersøkelser avslører store mørketall, og at familievold forekommer i allesamfunnslag. Det er nødvendig å fristille seg fra forestillinger om at dette er problemer som er knyttet til rusmidler, fattigdom, arbeidsløshet og annen sosial problematikk. Avdekning av familievold er derfor et generelt problem for alle leger. Det vil likevel stilles større krav til enkelte spesialiteter, som allmennmedisin, samfunnsmedisin, pediatri, geriatri, psykiatri og barne- og ungdomspsykiatri. Det er en stor utfordring for vår grunnutdanning og videre- og etterutdanning å gi leger tilstrekkelig kunnskap om familievold til at de kan avdekke problemene og derved bidra til å forebygge slik vold.

I sin anbefaling peker WMA også på legenes rolle ved å øke den generelle kunnskapen om og forståelse av familievoldsom problem. Legene har også en viktig oppgave i å formidle kontakt mellom voldsofre og voldsutøvere til det som finnes av hjelpeapparat i lokalsamfunnene.

De senere års erfaringer har vist oss at samfunnet så langt har utviklet lite egnede metoder for å håndtere familievoldproblematikk. Leger bør være aktive i samfunnsdebatten om hvordan denne type problemer kan løses.

Erpåtalemyndighet og rettsvesen best egnet til dette, eller brukes de i mangel av bedre metoder?

Ingen annen profesjon har en så bred kontaktflate mot samfunnet som legene. Det gir oss et spesielt utgangspunkt. Det er også god medisinsk tradisjon at det er bedre å forebygge enn å behandle. Vi kan derfor ikke løpe fra vårt ansvar.

Hans Petter Aarseth

president

Publisert: 20. januar 1997. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 10. februar 2026.